

Commemoració de Joan Fuster: de les jornades acadèmiques al gran públic

Izaskun ARRETXE
Directora de la Institució de les Lletres Catalanes

En primer lloc, volem donar les gràcies a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), amb qui hem organitzat aquesta jornada acadèmica, *La vigència de Joan Fuster*. La fem, és clar, en el context d'aquest Any Fuster. I té més sentit que mai fer-la a la seu de l'IEC, per la mateixa naturalesa de l'acte, és clar, però també perquè Joan Fuster va ser membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC des de 1978 i aquesta jornada és l'acte d'homenatge que li fa l'entitat.

Fa tot just un any, el dia 5 d'octubre, es va fer aquí mateix la jornada acadèmica de Felícia Fuster, de qui es commemorava el centenari, i explicàvem que les commemoracions serveixen per a coses diferents: homenatjar els autors commemorats, tornar a fer-los presents o descobrir veus, com passa sovint especialment amb les dones autores, que era el cas de Felícia Fuster.

En el cas de Joan Fuster, el sentit final de l'Any no és la descoberta, ja que Fuster és un autor molt conegut, sobretot pel seu vessant polític. No sé si tan llegit, en la immensa diversitat de la seva obra, però molt conegut.

Els objectius finals de l'Any Fuster eren els següents:

— Donar a conèixer millor la figura de Fuster tant entre el gran públic, amb iniciatives com l'exposició itinerant a les biblioteques o el catàleg d'activitats de petit format i amb actes arreu del territori, com en l'àmbit més acadèmic. Particularment, posant en relleu la seva incidència avui dia, la seva lectura des de l'ara i l'aquí.

— Fer-lo llegir i conèixer als joves, perquè no es trenqui la cadena de la transmissió del patrimoni literari, especialment amb un autor que permet una lectura tan contemporània, amb jornades pedagògiques, treball a les escoles i instituts, etc.

— Anar més enllà de les facetes més conegudes de Fuster, la d'assagista polític i agitador cultural o la de l'inventor dels Països Catalans. Incloent-hi les més desconegudes, com la poètica, molt notable.

— Tenir incidència en les publicacions, tant en la recuperació o la nova posada en circulació de les seves obres com en les noves edicions. I també propiciar noves obres sobre l'autor i la seva recepció.

Tenim la sort que l'Any Fuster, com no podia ser d'una altra manera, també es commemora oficialment al País Valencià i a les Balears, i això ha estat i és una grandíssima oportunitat per fer, no només una commemoració gran en termes d'iniciatives i d'activitats, sinó també de fer-la arreu de tot l'àmbit lingüístic, com li hauria agradat, n'estic segura, a Joan Fuster, i en col·laboració (els comissaris territorials han estat Francesc Pérez Moragón i Salvador Ortells al País Valencià, Fina Salord i Damià Pons a les Balears i Enric Sòria a Catalunya).

I això, sigui dit també, és important per una altra cosa, pensant més a mitjà termini, ens ha ajudat, ens ajuda, a estrènyer la nostra relació amb el País Valencià, amb les Balears i amb la resta de territoris de parla catalana, que és missió de la Institució de les Lletres Catalanes, i que és important seguir fent, perquè hi ha un ampli marge de millora, que hem de fer més petit amb projectes concrets amb els quals ja estem treballant ara mateix, com és el projecte «Lletres compartides».

L'Any Fuster ens ha desbordat, pel nombre d'activitats i per la seva difusió, no hi ha dia que no n'hi hagi alguna arreu dels Països Catalans, i no necessàriament organitzades per nosaltres o per les institucions. Una commemoració assoleix els seus objectius quan depassa els organitzadors inicials, quan la gent se la fa seva, i això és el que ha succeït amb la commemoració de l'Any Fuster.

I, a més, aquestes activitats van dirigides a públics diferents, com ha de ser, una activitat popular de Fuster, un acte institucional, multitud de taules rodones arreu del territori, exposicions, música, lectures, treball amb els instituts i les escoles o recitals poètics.

Però calia també avançar acadèmicament. I per això per a nosaltres les jornades com les d'avui, naturalment fetes amb l'IEC, són tan necessàries. Cal aprofundir sempre en els estudis dels nostres autors, amb aportacions d'investigadors i d'estudiosos que n'enriqueixin el coneixement i ens aportin noves claus per a la seva lectura i la seva interpretació, i les commemoracions són un bon pretext per fer-ho.

Per tant, moltes gràcies per acompanyar-nos avui, perquè aquesta contribució a l'Any Fuster, centrada en la seva vigència, és del tot fonamental per al coneixement, també des del vessant acadèmic, d'un dels nostres grans referents literaris, del present i del futur.

Una jornada i unes actes

Ramon PINYOL I TORRENTS
Coordinador de la jornada i editor de les actes
President de la Secció Històrico-Arqueològica
de l'Institut d'Estudis Catalans

El present volum recull les actes de la jornada «La vigència de Joan Fuster», celebrada a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans el 28 de setembre de 2022, en el marc de l'Any Fuster declarat per la Generalitat de Catalunya per commemorar el centenari del naixement de l'insigne polígraf valencià. L'esdeveniment va ser organitzat per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), la Institució de les Lletres Catalanes (ILC) i el Departament de Cultura de la Generalitat, amb la col·laboració de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i la Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València. La sessió inaugural s'obrí, per aquest ordre, amb parlaments de Teresa Cabré, presidenta de l'IEC; Ramon Pinyol, coordinador de la jornada, i Izaskun Arretxe, directora de la ILC.

Joan Fuster, des de 1978, fou membre de l'IEC, adscrit a la Secció Històrico-Arqueològica (SHA). Hi ingressà, doncs, pel seu vessant d'historiador i no pels d'assagista o periodista. La seva personalitat i la seva producció polifacètiques li haurien permès de ser adscrit també a la Secció Filològica i a la Secció de Filosofia i Ciències Socials. Tant se val, la qüestió és que l'IEC ha tingut l'honor de tenir-lo entre els seus membres i de comptar amb la seva participació en les activitats institucionals.

Com a retorn de la col·laboració prestada per l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i la Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València, algunes de les intervencions de la jornada celebrada a l'IEC es repetiren el 14 de setembre de 2022 a la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació de la universitat valentina. En concret, les de Teresa Muñoz i Mireia Sopena, a les quals se sumà una de Ramon Pinyol que no havia pogut llegir-se dins el programa de Barcelona per manca d'espai. Totes tres ponències formen part del llibre que publiquem.

La jornada «La vigència de Joan Fuster» comptà amb una conferència inaugural (a càrrec d'Antoni Furió), nou ponències, la presentació del número de la

Revista Valenciana de Filologia dedicat a Fuster (a càrrec del seu director, Vicent J. Escartí) i del llibre *Joan Fuster i el periodisme* (a càrrec del professor Joan Manuel Tresserras) i una taula rodona moderada per Damià Pons justament sobre la vigència fusteriana als diversos territoris dels Països Catalans, amb la participació de Vicent Pitarch (País Valencià), Gabriel Ensenyat (Illes Balears), Joan Peytaví (Catalunya del Nord) i Enric Pujol (Principat). Finalment, la jornada es tancà amb un debat final.

La temàtica que hauria pogut ésser tractada a la jornada hauria donat per a diversos dies d'intervencions, perquè, a la vista de tot el que va rendir l'Any Fuster, acadèmicament parlant, resulta satisfactori veure l'interès que encara desperta, també entre jovent investigador, i la petja que ha deixat. En la forçosa selecció que vam haver de fer amb la ILC, intentàrem mantenir equilibri de gènere, d'àmbits de recerca i d'edats. Ens cal agrair, de manera pregona i cordial, la col·laboració de totes les persones que hi van participar i que ara podran veure publicades les seves intervencions. No voldriem deixar d'esmentar les persones que en jornades científiques i les publicacions consegüents solen quedar a l'ombra: Míriam Romeu (ILC), Marta Ejarque (SHA de l'IEC), M. Antònia van Beek (Secretaria de la Presidència de l'IEC) i Montserrat Torras (Servei Editorial de l'IEC). Pel que fa a aquestes actes, és també de justícia, i de tranquil·litat per als autors, destacar l'acurada revisió dels textos que ha fet la Unitat d'Edició del Servei Editorial de l'IEC.